

El Pla Territorial Metropolità de Barcelona a debat

Barcelona, 6 i 8 d'octubre de 2009

Organització: **ADENC-EdC, COAMB, DEPANA, Ecologistes en Acció, i PTP**

Dimarts 6 d'octubre - Assentaments urbans i infraestructures

18h. Recepció dels participants i benvinguda. *Sergi Cantó, President del COAMB.*

BLOC I Presentació del Pla Territorial Metropolità de Barcelona (PTMB)

18.15h. Projecte de Pla Territorial Metropolità de Barcelona. *Josep M. Carrera, Coordinador de la redacció del PTMB, Director de Planejament de l'IET.*

- *Arquitecte des de l'any 1983.*
- *Ha treballat en diversos projectes paisatgístics i en l'elaboració de Plans Generals, realitzant-los en equip amb d'altres professionals: Vilafranca del Penedès, Puerto de Santa María, Vigo, etc.*
- *Ha prestat els seus serveis a la Corporació Metropolitana de Barcelona i la Mancomunitat de Municipis (AMB) com a cap de la secció de propostes territorials: "Pla de serralada Marina", "Delta del Llobregat", "Espai Rural Metropolità", etc.*
- *A l'Ajuntament de Barcelona, dins del Gabinet d'Estudis Urbanístics, ha dirigit projectes com Sant Andreu-Sagrera, Estació d'Alta Velocitat, Pla Estratègic de l'Habitatge de Barcelona, Pla de Torre Baró i Vallbona, Zona Franca, Plaça de les Glòries, entre d'altres.*
- *Des del mes de juliol de 2004 treballa per al Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya com a coordinador del Pla Territorial Metropolità de Barcelona a l'Institut d'Estudis Territorials, del qual n'és director de planejament.*

18.40h. Procediment de l'avaluació ambiental del PTMB. *Rufí Cerdán, Subdirector General d'Avaluació Ambiental de la Direcció General de Polítiques Ambientals i Sostenibilitat del DMAH.*

BLOC II Reflexions de la societat civil

19.20h. Els creixements del PTMB. *Agàpit Borràs i Plana, Arquitecte membre d'AUS i AAUC.*

- *Arquitecte*
- *Ha estat professor d'urbanisme a l'Escola Superior d'Arquitectura de Barcelona Ha estat arquitecte municipal en diversos municipis Redactor de planejament municipal Redactor d'auditories ambientals Assessor de la Unió de Pagesos de Catalunya Membre de l'agrupació d'arquitectes urbanistes de Catalunya del COAC i d'Arquitectes per la Sostenibilitat (AUS)*

19.35h. Polaritats i infraestructures al PTMB. *Manel Larrosa, Arquitecte, ADENC-EdC .*

- *Arquitecte i urbanista, membre de l'ADENC i de la Campanya Contra el Quart Cinturó. Regidor d'Urbanisme de Sabadell entre el 1979 i 1987, és també autor de nombrosos articles i estudis sobre territori i mobilitat.*

19.50h. PTMB: Davant l'absència de model, totes les infraestructures. *Ricard Riol, President de la PTP.*

- *Membre actiu de la PTP des de 2001. Des de 2007 president executiu de l'entitat. Ha treballat en documents de referència sobre el transport públic a Catalunya, com l'estudi de bases pel canvi de procediment en el disseny de noves infraestructures ferroviàries Pla Tren 2014, recolzat per la majoria del Parlament; l'estudi sobre la reformulació del servei de superfície a l'àrea metropolitana de Barcelona mitjançant 4 tipologies de servei, que previsiblement s'adoptarà amb motiu de la remodelació de la Diagonal; estudis d'implantació del tramvia a la Diagonal de Barcelona i a Shenyang (Xina) així com d'altres treballs tècnics per a la PTP. Actualment està finalitzant els estudis d'Enginyeria Tècnica d'Obres Públiques a la Universitat Politècnica de Catalunya.*

20.05h. PTMB, crisi i canvi climàtic. Conseqüències socials i ambientals d'un model fracassat. *Jaume Grau, Portaveu d'Ecologistes en Acció de Catalunya.*

- *Llicenciat en Biologia, ha estat responsable de campanyes d'educació ambiental. Treballa com a tècnic de medi ambient a l'administració i coordina l'àrea de natura d'Ecologistes en Acció de Catalunya.*

BLOC III Debat

20.20h-21.00h. Torn obert de paraules amb el públic assistent. *Moderació a càrrec d'Arnau Queralt, Vicepresident del COAMB.*

RESUM DE LA SESSIÓ

Josep Maria Carrera. Presentació criteris de formulació del Pla. Desenvolupament Programa de Planejament Territorial. Agents que intervenen en la formulació i aprovació del Pla. Bases objectius del programa de planejament i bases i escenaris econòmics i demogràfics.

Rufí Cerdán. Procés d'avaluació ambiental del Pla. Objectiu: validar l'adequació del pla als objectius. Constatació de les disfuncions detectades en el document d'aprovació inicial (àmbit assentaments urbans, àmbit infraestructures) que s'hauran de resoldre amb memòria ambiental del Pla, la qual exigeix la conformitat de l'òrgan ambiental.

Agàpit Borràs. Qüestiona les bases de formulació del Pla (diferència entre els escenaris de formulació i la situació actual de crisi). El Pla vola baix. El Pla no afronta la necessària mancomunació de municipis. Introduir instruments que afavoreixin l'intercanvi de plusvàlues. Conselleries absents (Governació i Agricultura). L'agricultura és un equipament.

Manel Larrosa. És discutible que l'objectiu del Pla sigui l'ordenació de l'àrea metropolitana i les ciutats de l'Arc Metropolità. Discuteix l'estructura de les ciutats

plantejades en el Pla i destaca les nodalitats emergents oblidades. Hi ha una realitat regional entre Martorell i Granollers que mereix una atenció i reconeixement. La RMB s'estructura en un sistema de corredors que té de base el component infraestructural. Discuteix les estratègies definides pels assentaments urbans, manquen estratègies de centralitat d'equipaments i industrials al Vallès. Descriu la manca de coherència entre infraestructures definides i mobilitat, i l'absència de prioritzacions que concretin nou model mobilitat.

Ricard Riol. Vivim en el país de l'asfalt (falla diagnosi en el Pla). Escenaris de projecció amb majors dotacions VP. El TP crea més llocs de treball si ponderem la mobilitat servida. Impossibilitats materials de finançar tota l'obra projectada. El PTMB encabeix tots les infraestructures per fer content tothom. Manca comparació creuada entre viari i ferroviari i alternatives monomodals. Model farònic. El Pla és massa car; mal encaixa la mobilitat en el model territorial, com si fos desitjable que fos infinita; cal prioritzar actuacions micro i cal dotar les noves centralitats de TP.

Jaume Grau. Abundància habitatges. No frea l'especulació. Dependència energètica. Dependència alimentària. Sobredimensionament de les infraestructures. Destrucció economia productiva (sector primari i industrial). Reclama fi creixement, noves pautes ocupació territori, sobredimensió nou parc habitatges (800.000), no integra canvi climàtic, només considera consum elèctric en el vector energia.

Debat. Aportacions diverses sobre les determinacions i encaix del Pla en el planejament sectorial, i sobre la dimensió política del pla.

Dijous 8 d'octubre - Sistema d'espais naturals

18h. Recepció dels participants i benvinguda. *Toni Altaió, portaveu d'ADENC-EdC*

BLOC I Presentació del Pla Territorial Metropolità de Barcelona (PTMB)

18.15h. Projecte de Pla Territorial Metropolità de Barcelona. *Josep M. Carrera, Coordinador de la redacció del PTMB, Director de Planejament de l'IET.*

18.30h. Estat actual dels treballs de l'avaluació ambiental del PTMB. *Ruffí Cerdán, Subdirector General d'Avaluació Ambiental de la Direcció General de Polítiques Ambientals i Sostenibilitat del DMAH.*

BLOC II Punt de vista de la societat civil

19.00. El tractament dels espais agraris en el PTMB. *Maria Rovira, Responsable de Política Territorial a la Comissió Permanent Nacional de la Unió de Pagesos de Catalunya.*

- *La Maria Rovira és pagesa, amb una explotació agrària dedicada al conreu de fruita dolça a La Fortesa, a cavall de les comarques de l'Anoia i l'Alt Penedès. Entrà a formar part de la Comissió Permanent de la Unió de Pagesos de Catalunya l'any 2000 com a responsable de Dones de la Unió de Pagesos. Posteriorment prengué la responsabilitat de la Coordinació Territorial de Barcelona. És Creu de Sant Jordi i presidenta de la Cambra agrària de Barcelona*

19.15h. El PTMB i la connectivitat ecològica: al·legacions a una estratègia d'incidència que trontolla. *Guillem Domingo i Juan Martínez, ADENC-EdC.*

- *En Juan Martínez és membre del GPENAT (Grup per la Protecció dels Espais Naturals A Terrassa) i de l'ADENC. És enginyer tècnic industrial, professor de la Càtedra UNESCO de la UPC.*
- *En Guillem Domingo és membre del GPENAT (Grup per la Protecció dels Espais Naturals A Terrassa) i de l'ADENC, llicenciat en Ciències Ambientals.*

19.30h. La matriu biofísica del PTMB. *Manel Cunill, Director de DEPANA.*

- *És Enginyer Tècnic Agrícola i Màster en Agricultura Biològica per la Universitat de Barcelona. També és llicenciat en Ciències Ambientals. Actualment exerceix les tasques de Director de DEPANA (Lliga per a la Defensa del Patrimoni Natural).*

19.45h. Espais agraris periurbans i conservació de la biodiversitat. *Jaume Grau, Portaveu d'Ecologistes en Acció de Catalunya.*

- *Llicenciat en Biologia, ha estat responsable de campanyes d'educació ambiental. Treballa com a tècnic de medi ambient a l'administració i coordina l'àrea de natura d'Ecologistes en Acció de Catalunya.*

BLOC III Debat i cloenda

20.00h-21.00h. Torn obert de paraules amb el públic assistent. Moderació a càrrec de Xavier Sabaté, COAMB.

Cloenda a càrrec de Toni Altaió, portaveu d'ADENC-EdC

RESUM DE LA SESSIÓ

Anuncis de petits canvis en el programa. Canvi de moderador.

1a sessió. Breu resum que, per necessitat temps, simplifica i oblida molts matissos i aspectes plantejats pels ponents. Presentacions i arxius d'àudio disponibles als web de les entitats organitzadores. Josep Maria Carrera. Explica l'evolució històrica de la protecció dels espais oberts. Destaca la manca de protecció dels espais de plana. Antecedents d'estudis (BR, DiBa i SITxell, iniciatives locals -paisatge vitivinícola Alt Penedès, ADENC, connectors). L'estratègia de protecció del Pla es basa en aturar els creixements lineals i mantenir els separadors amb els nuclis de peu de mont. La proposta inclosa en l'avantprojecte ja relliga el SNU dins el sòl de protecció especial. El projecte de Pla ja incorpora el valor agrari dins la definició del sòl de protecció especial, integra les zones verdes i identifica estretalls en sòl urbà. El sòl protegit sectorialment (31%) esdevé sòl protegit territorialment (74'5%). El pla incorpora informació en plànols informatius de valors i l'anàlisi de l'ISA.

A continuació de manera molt sintètica explica les estratègies definides pels assentaments urbans (remodelació per la centralitat urbana, consolidació de les ciutats històriques, i polarització en nuclis urbans dins d'espais oberts), i per la xarxa de mobilitat (creació d'una xarxa de TP d'alta capacitat per unir les centralitats urbanes).

Rufí Cerdán. Acaba la presentació de la sessió anterior amb un exemple positiu d'un àmbit on la ponderació equilibrada entre xarxa de VP i TP ha donat com a resultat la reducció de la capacitat de la proposta de xarxa de VP (corredor Garraf-Delta del Llobregat). La clau en l'avaluació dels corredors és guanyar oportunitats per al TP tenint en consideració la congestió per tal d'afavorir el canvi modal.

El procés d'avaluació ambiental del Pla es fonamenta en tres aspectes: fer coherent la proposta de connectors entre els plànols i la normativa (suficient concreció en cartografia i normativa), tot incorporant determinacions específiques per a la xarxa d'infraestructures; concreció de mesures per garantir la connectivitat en zones conflictives (determinacions per al desplegament del pla i futures programacions); inclusió dels vectors ambientals. Pel que fa a canvi climàtic, interrelaciona mesures amb model territorial, mobilitat i eficiència energètica en la ciutat construïda. Ho exemplifica en nous models europeus de ciutats i barris d'emissió 0 i fonamenta en l'article 7 del Decret 152/2007. La normativa del Pla l'ha d'integrar. Pel que fa a l'aigua, relaciona major consum per municipis amb menor densitat, i avança la necessitat d'incorporar directrius d'obligat compliment per reduir-ne el consum.

Maria Rovira. Centra la seva intervenció en el paper que l'agricultura té com a garant de biodiversitat des del vessant ambiental, com a peça clau en l'ordenació territorial i pel proveïment d'aliments per la població. Denuncia la manca d'adequació del Pla a la llei de Política territorial i al Pla Territorial General de Catalunya. Denuncia la passivitat del DAR. Destaca la necessitat de valorar el sòl agrari amb independència del seu valor agronòmic. Declara el PTMB necessari, malgrat no respondre a les expectatives d'UP.

Guillem Domingo i Juan Martínez. Centren la intervenció en el perill d'aïllament real en la matriu i la necessitat d'esmenar la connectivitat malmesa per mantenir biodiversitat. Constaten la renúncia del Pla a canviar el planejament vigent (pragmatisme excessiu). Revisen les determinacions gràfiques del Pla i al seva insuficiència (20 punts identificats) en contra dels 37 apuntats en l'ISA i dels aportats per l'ADENC. Analitzen la coherència interna del Pla (objectius, mancances i propostes) entre normativa i plànols (específicament per espais oberts, assentaments i infraestructures) per mostrar les debilitats i modificacions que ha de tenir el pla per fer robusta l'estratègia definida. Amb tot, els ponents entenen que l'estratègia definida pel Pla és feble i la necessitat de revisar-la per enfortir-la, integrant, per exemple, propostes de gestió mancomunada (Parc Agrícola del Vallès).

Manel Cunill. Centra la seva intervenció en el paper clau que juga tot allò no urbà (els espais naturals) per dotar d'identitat i de qualitat l'àmbit urbà. Denuncia que el Pla no afronta posar fi al creixement basat en l'ocupació dels espais naturals.. Repassa i reivindica els béns i serveis que els ecosistemes subministren. Critica la dotació i qualificació de sòl de protecció preventiva (14.000 ha) pel potencial de creixement desmesurat que pot significar, més quan el planajament determina 18.000 ha de sòl urbanitzable. Planteja la necessitat de refer les ciutat com a eina de cohesió social i territorial. Comenta les propostes de DEPANA, que se centren en la protecció en diverses categories (espais d'interès natural i ambiental, parcs agraris, espais fluvials, espais d'interès connector) tot donant resposta a les funcions ambientals, productives i socials que ostenten. Acaba amb la projecció d'un vídeo (59 segons) que amb imatges crida l'atenció sobre el fre necessari a la transformació del territori.

Jaume Grau. Destaca la rellevància de protegir els espais agraris. Reclama el Pla Territorial Sectorial d'Espais d'Interès Connector com a instrument derivat del mateix Pla i mesures simbòliques per millorar la connectivitat.. Enumera un seguit de propostes pels espais naturals (millora connectivitat, impuls a l'agricultura ecològica, recuperació de marges, manteniment de conreus herbacis i de secà, conservació íntegra dels espais agrícoles periurbans, millora dels passos de fauna). Reclama instruments financers específics que dirigeixin recursos als espais oberts per, entre d'altres, permetre adquirir sòl. Exigeix definir els límits del creixement. Afegeix la consideració de l'energia i recursos consumits en la construcció d'habitatges. Qüestiona si el sòl protegit (protecció especial com el del Parc Agrari del Baix Llobregat) no són sinó reserves de sòl barat per altres operacions en el futur. Exemplifica contradiccions del Pla entre corredors de connectivitat i qualificació de sòl per a equipaments o àrees d'activitats.

Debat. Aportacions diverses entre públic i ponents sobre:

- Collserola; el Pla ha de possibilitar una millor situació el 2026 amb espais agrícoles i connectors consolidats;*
- connectivitat (virtualitat sobre plànol, dificultats reals sobre el terreny, possible permeabilitat de les urbanitzacions de baixa densitat, condicionament de propostes projectuals futures, necessitat d'indicar els espais conflictius en àmbits urbans i/o afectats per infraestructures, delimitació precisa de les zones que precisen intervencions);*
- el sòl de protecció preventiva i la utilització malèvola del llenguatge (eufemisme poc decent);*
- la incidència del planejament territorial en el sectorial;*
- la manca de determinacions sobre les dotacions d'equipaments*

- *la necessitat d'incorporar àmbits a restaurar la connectivitat;*
- *cauteles necessàries sobre la gran quantitat d'usos admesos fins i tot en el sòl de protecció especial;*
- *la manca d'impuls a mesures de gestió, definició d'administracions responsables i assignació de recursos, malgrat que el Pla defineix la gestió com una eina necessària;*
- *l'absència d'un paper rellevant dels departamentde Governació i d'Acció Rural;*
- *la necessitat d'incorporar mecanismes que reverteixin en el sòl no urbanitzable part de les plusvàlues generades en la transformació de sòl;*
- *la necessitat de revaloritzar els espais fluvials i la superació de la seva consideració com espais de domini públic pel pas d'infraestructures (fins i tot del cicle de l'aigua);*
- *els dubtes sobre la gestió del Pla i les incerteses derivades d'un marc excessivament flexible;*
- *la limitació del creixement fora dels nodes;*
- *el reforçament de les actuacions de remodelació dels assentaments urbans existents abans que ocupar nous espais;*
- *la consideració del paper estratègic de l'agricultura;*
- *la necessitat que altres polítiques sectorials siguin coherents amb els principis de sostenibilitat i reblin el Pla;*
- *la reformulació de les decisions municipals amb un abast territorial ampli;*
- *la constatació que just estem a les beceroles en el camp de la planificació territorial, de la manca d'experiència, de la condició millorable del Pla, de la generació d'una nova cultura territorial, i de les insuficiències reconegudes d'un Pla que no pot abastar tots els conflictes no abordats en anys d'absència;*
- *la necessitat de reduir el comodí del sòl de protecció preventiva;*
- *l'increment de precisió de la normativa;*
- *la debilitat de la participació i dimensió social que manlleven legitimitació al Pla;*
- *el paper actiu de la societat civil en l'aprofundiment de la planificació territorial;*
- *la consolidació de la bases territorials per establitzar les activitats productives i les explotacions agràries;*
- *les limitacions del Pla per afectar sòl urbà i urbanitzable, reflex del marc de consens administratiu necessari per la seva formulació i aprovació;*
- *el caràcter subjacent de problemes no resolts en l'àmbit organitzatiu, competencial i financer de les administracions, i de les transferències de plusvàlues, no assumides ple Pla, i que acaben convertint les crítiques al Pla en un "déjà vu"; i*
- *el reconeixement, malgrat les discrepàncies, als redactors del Pla per afrontar un repte com el del mateix Pla.*

Cloenda. Els organitzadors reivindiquen la necessitat de disposar del pla, alhora que reclamen la necessitat de disposar d'espais per debatre'n i millorar-lo substancialment, i validen l'organització del debat sobre les aportacions fetes per les diferents entitats i públic, la qual cosa posa en evidència la feblesa de la seva tramitació i legitimitació. Així mateix, destaquen que el programa de seguiment i d'avaluació del Pla, un aspecte clau en el Pla, estigui obert a la participació d'agents externs a les administracions. Finalment criden a la implicació de persones i col·lectius en l'acompanyament d'un pas, la formulació i aprovació del Pla, que hauria de significar un canvi de model en les polítiques públiques que haurien de permetre superar un model, l'actual, ja caduc.

[Enllaç amb les ponències](#)

http://www.adenc.cat/actualitat_ambiental/PlaTerritParcRMB/091006_DebatPTMB.htm